

Dansk Skolemuseum 2000

ved museumsleder Keld Grinder-Hansen

Årets begivenheder

Dansk Skolemuseum har haft endnu et begivenhedsrigt år. Internt har museet skærpet arbejdsrutinerne, og fået indkørt elektroniske systemer til at varetage museets administrative og museumsfaglige aktiviteter. Museet har i løbet af 2000 etableret ikke mindre end 6 særudstillinger, og hertil afholdt yderligere en række forskelligartede aktiviteter. Museet synes efterhånden godt placeret i den brede offentligheds bevidsthed, hvilket bla. kan aflæses af en stadig stigning i antallet af henvendelser til museet, ligesom der atter i år har været en vækst i museets besøgstal, dog i mere moderat omfang end i de foregående år. Særlig succes havde museet med et åbent hus-arrangement på Kulturnatten, hvor over 500 mennesker lagde vejen forbi.

Dansk Skolemuseum har atter i år opnået pæn pressedækning. Specielt sommerens særudstillinger fandt vej til avisernes spalter, og der har også været flere indslag i TV og Radio, bla. 1/2-times udsendelse om museet på TV-kanalen DK-4.

Særudstillinger

I 2000 har Dansk Skolemuseum afviklet det hidtil største antal særudstillinger på et enkelt år – i alt 6.

Vinterudstilling

Vinteren er den kolde og mørke tid, men også årstiden hvor de indendørs sysler er i højsædet. I den lille udstilling, der åbnede i februar skildredes vinterens aktiviteter i skolestuen og udenfor, bla. ved hjælp af en række af museets anskuelsesbilleder med vintermotiver.

»Herrer vi ere i åndernes rige« – studenterhuen og de andre huer

Lørdag d. 17. juni åbnede Dansk Skolemuseum en særudstilling om studenterhuen og de andre huers historie. Museet havde kun begrænset materiale om studenterhuens historie i sin samlinger, men via en efterlysning på bagsiden af Berlingske Tidende blev der eftertrykkeligt rådet bod på dette forhold. Et meget stort antal huer blev doneret eller lånt til museet, således at udstillingen kunne vise gamle og nye huer i alle afskygninger – sorte og hvide studenterhuer, kvasthuer til studierne, som det blev brugt i begyndelsen af 1900-tallet, seminaristhuer, HH, HG og HTX-huer, HF-huer, og dansk studenterhue med flagbånd – til studenter fra den internationale linje. I billeder og tekst skildredes huernes historie, og nogle traditioner, der knyttede sig til eksamen og dagene derpå. Studenterkjoler fra forskellige tider var ligeledes repræsenteret i udstillingen. En særlig genstand var digterpræsten Kaj Munks sorte studenterhue, som han var kendt for at bruge, når han gik på jagt eller cyklede rundt i sognet på besøg.

Skolestuens kakkelovn. Parti fra museets Vinterudstilling.

Studentsangere, studenter fra Metropolitanskolen og receptionsgæster ved åbningen af studenterhueudstillingen lørdag d. 17. juli.

Udstillingen var også en hyldest til årets studenter, så åbningen af udstillingen fandt sted med deltagelse af »nyudsprungne« studenter fra Metropolitanskolen, der blev modtaget med romantiske toner fra 4 studentersangere og glas med punch.

Oplev Naturen

D. 25.5.2000 åbnede museet en særudstilling, der præsenterede tidligere tiders biologiundervisning med særlig vægt på de i 1950'erne og 1960'erne benyttede biologiske undervisningskasser. Tilrettelæggeren af udstillingen var den nu 92 årige Poul Egede Andersen, der som mangeårig leder af Biologisk Samling i Københavns Kommune var idemanden bag de biologiske kasser.

Sløjd gennem godt 100 år

I perioden mandag d. 3. juli til 2. november vistes en udstilling af sløjd gennem de sidste godt 100 år. Udstillingen fortalte historien om, hvordan ildsjæle – skolelærere, håndværkere, pædagoger – i 1880'erne kæmpede for at indføre en undervisningsform i folkeskole, som tildegodeså en lang række behov. Børnene skulle lære at bruge værktøjet korrekt, de skulle lære de rette teknikker, de skulle vænne sig til de korrekte arbejdsstillinger. Hele ideen bag sløjdfaget var præget af ønsket om at opdrage børnene til at kunne selv og udvikle dem til »sunde, livskraftige og nævenyttige Mennesker«, som en af pionererne, Aksel Mikkelsen skrev. Udstillingen viste et stort udsnit af såvel skoleelevernes egne arbejder, bla. den obligatoriske julelysestage, som sløjdlærernes mere avancerede modeller og eksamensarbejder. Udstillingen demonstrerede, hvordan sløjd engang var nært forbundet med fysik, og hvordan 1970'ernes motorlære og metalsløjd var et udslag af erhvervslivets behov for mellemteknikere. Endelig blev det beskrevet, hvordan undervisningen i sløjd har forandret sig over tid, og hvad sløjdfaget er i dag. En lang række sløjdlærere havde udlånt materiale til udstillingen, som var blevet til i samarbejde med Egns museet Færggården.

Mikkelsdag

I dagene omkring Mikkelsdag d. 29. september genoplivede museet nogle af de traditioner, der fandtes på landet ved høsttide. Eleverne, alt efter klassetrin, fik mulighed for at lave en høstkælling (en slags dukke af korn), binde en kornkrans eller klippe et får til ophængning i vinduet. Der blev fortalt om Mikkelsdag og høstgilder, og i en lille udstilling viste vi, hvordan skolerne i gamle dage lod årstiderne indgå i undervisningen.

Carit Etlar-udstilling

I oktober måned vistes en mindre vandrestilling om forfatteren Carit Etlar (Carl Brosbøll) (1816-1900) »At leve for at skrive«, i anledning af den populære børnebogsforfatters 100-års dødsdag.

Carit Etlar er udødeliggjort gennem sine to eventyrbøger fra svenskekrigstiden i 1600-tallet: Gøngehøvdingen og Dronningens Vagtmester, men han skrev også en lang række andre børnebøger, som i dag stort set er gået i glemmebogen. Udstillingen var tilrettelagt af lektor Martin Dyrbye fra Biblioteksskolen.

Nye permanente udstillinger

Siden åbningen af Dansk Skolemuseum har det været et stort ønske at få etableret nye og tidssvarende permanente udstillinger på museet. I år 2000 blev der taget hul på det omfattende projekt. Et sammenhængende udstillingsprogram for de nye permanente udstillinger udarbejdedes med udgangen af foråret og i løbet af efteråret påbegyndtes arbejdet med at fremskaffe de nødvendige midler fra fonde og virksomheder, der vil muliggøre en realisering af projektet. Det er museets håb, at de nye udstillinger kan være etableret senest med udgangen af 2002.

Undervisning på Dansk Skolemuseum

Igennem året er der et standardtilbud til skoler om at besøge Dansk Skolemuseum og under kyndig vejledning af én af museets pensionerede lærere opleve »Skolen i gamle dage« med bla. blækskrivning. Dette arrangement har stor søgning blandt specielt folkeskolens mindre klassetrin, men museet har også haft et stigende antal gruppebesøg fra folkeskolens ældre klasser og gymnasiet, samt fra voksengrupper fra seminarier og andre undervisningsinstitutioner

Der blev udarbejdet særlige undervisningstilbud i forbindelse med flere af årets udstillinger. I forbindelse med biologiudstillingen blev tilbudt undervisning, der baseredes på spørgsmål, som skulle besvares ud fra de udstillede biologikasser under devisen »opgaveark som vor mor lavede dem«.

I forbindelse med sløjdudstillingen arrangeredes værkstedsundervisning med lærere fra Sløjdlærerskolens Seniorklub.

Øvrige Arrangementer på Dansk Skolemuseum

Årets skolebogspris

Dansk Skolemuseum var i juni for femte gang vært for Undervisningsministeriets overrækkelse af årets skolebogspris.

»El i byen«

I forbindelse med Dansk Naturvidenskabsfestival fra mandag d. 25. september til fredag d. 29. september 2000 gennemførtes to samtidige workshops på Dansk Skolemuseum i København og Stenomuseet i Århus. To 6. klasser skulle i løbet af ugen opbygge en miniby på de to museer, lægge el ind i byen, sørge for lysregulering, lys på vejene og strøm til arbejdende Lego Dacta modeller. Arbejdsinstruktionerne fra El-Fagets Uddannelsesnævns CD-Rom »El i Byen« var tilgængelige på computere. Arbejdet med at etablere byen kunne igennem ugen følges live via internettet på de involverede firmaers hjemmesider. Lørdag d. 30.9 blev den elektrificerede miniby på Dansk Skolemuseum officielt åbnet. I de følgende uger kunne man besøge museerne og se de to byer. Projektet realiseredes som et samarbejde mellem Elfagets Uddannelsesnævn, Mikroværkstedet, S.Frederiksen, Ølgod, Lego Dacta, Steno Museet og Dansk Skolemuseum.

Forældre og elever fra 6A på Søndermarkskolen på Frederiksberg ved åbningen af »El i byen« på Dansk Skolemuseum lørdag d. 30. september 2000.

Kulturnat

For anden gang deltog Dansk Skolemuseum i Kulturnatten d.13. oktober. Aktiviteterne på museet stod i år i fysikkens tegn. Under den muntre titel »Festlig fysik på Dansk Skolemuseum« demonstrerede lærer Jens Peder Skov en række af de klassiske fysikforsøg på gaden uden for museet. Indenfor kunne den elektrificerede miniby besøges, og de mange elinstallationer kunne afprøves. For børn mellem 7 og 10 år var det i løbet af aftenen muligt at tage et elkørekort hos museets fysiklærere. De øvrige samlinger var ligeledes åbne på Kulturnatten fra 18 til 23. Anslået godt 500 mennesker besøgte museet på denne aften.

Den rådgivende komité for Dansk Skolemuseum

I november 2000 afholdtes det årlige medlemsmøde for den rådgivende komité for Dansk Skolemuseum. Knap 30 organisationer og institutioner er medlemmer af komitéen. Den aftrædende formand for komitéen, Gymnasieskolernes Lærerforenings tidligere formand Per Skafsgård, redegjorde på mødet for komitéens hidtidige virksomhed og skitserede to fremtidige indsatsområder. Komitéen skulle støtte finansielt op om museets registreringsprojekt, og på det gymnasiale område skulle samarbejdet mellem Dansk Skolemuseum og Gymnasieskolernes Lærerforening om at få defineret, registreret og indsamlet gymnasieskolernes historie fortsættes. Som ny formand for den rådgivende komité valgtes rektor Bent Karsdal, Ribe Katedralskole.

Museets samlinger

I løbet af året har museet modtaget en lang række gaver af skolehistorisk genstande fra skoler og privatpersoner. I gennemsnit modtager museet 5 donationer om ugen, undertiden på op til flere hundrede genstande. Herudover har museet indsamlet et stort genstandsmateriale fra skoler og undervisningsinstitutioner landet over.

Fysikgruppen har i løbet af året forøget museets i forvejen betydelige fysiksamling med yderligere apparater, der er indkommet fra en række privatpersoner og undervisningsinstitutioner.

I løbet af 2000 udvidedes Dansk Skolemuseums magasinplads på Tingbjerg skole, således at museet nu råder over to magasinrum på i alt godt 500 kvm på Tingbjerg, som supplement til museets nærmagasiner.

I løbet af året blev der foretaget en systematisk oprydning i museets nærmagasiner, ligesom der blev foretaget en løbende vedligeholdelse (maling) af en række af museets udstillingsrum.

I løbet af 2000 påbegyndtes en grundlæggende registrering af museets anslåede 100.000 genstande. I efteråret 2000 udformedes en overordnet registreringsplan for museets registrering i de kommende år.

Museets administration

Museets regnskaber er i 2000 kørt i regnskabsprogrammet Concorde, og fra årsskiftet 2000/01 vil et lønningssystem ligeledes blive indført på museet. I løbet af efteråret 2000 forberedtes museets bibliotek til at blive registreret i et elektronisk bibliotekssystem.

Forespørgsler

Antallet af faglige forespørgsler til museet er i voldsom vækst. På årsbasis drejer det sig om flere hundrede forespørgsler, som tilsammen lægger beslag på en ikke ubetydelig del af det faglige personales tid. Museets genstandsmateriale, specielt planche- og billedsamling er meget efterspurgt af forlags billedredaktører og forfattere, ligesom samlingerne og ikke mindst skolestuen har været benyttet ved reklamefilm, fjernsyns- og filmoptagelser. Endelig udlånte museet jævnligt genstande til andre museer, skoler og undervisningsinstitutioner.

Museets økonomi

Der lykkedes desværre ikke at forøge museets basisbudget i år 2000, så der vil stadig være behov for at arbejde for at øge de faste drifttilskud i de kommende år, således at museet med tiden kan nå sin ønskede status som et professionelt drevet specialmuseum for uddannelses- og skolehistorie.

Statistik

Det samlede besøgstal for 2000 var knapt 13000 personer.

I alt var der mellem 350-400 grupperundvisninger i 2000.

Museets åbningstider har i 2000 fremdeles været mandag-fredag 10-16, lørdag lukket og søndag 12-16.

Museets personale.

Museumsleder, ph.d. Keld Grinder-Hansen, museumsinspektør, cand.mag. Åse Højlund Nielsen, administrativ medarbejder, cand.scient.bibl.Christine Nordentoft, forvalter Philip Davies, receptionist Anne Giehm (fra 13. juli), konsulent, mag.art Christian Glenstrup, rengøringsassistent Ying Li, forvalterassistent Leif Sørensen (til 7 juni).

Herudover var følgende personer tilknyttet museet som frivillig, ulønnet arbejdskraft: Karen Margrethe Abrahamsen, Erland Andersen, Sven Bang, Brita Bjørling Johannsen, Jane Dahl, Jørgen Dam-Hansen, Jørgen Duus, Kaj Garulf, Stine Hertz, Ellen Ingvartsen, Jørgen Jensen, Britta Kragelund, Mogens Laursen, Lissa Nicolajsen, Helge Petersen, Jørgen Pedersen, Finn Reindahl, Else Schou, Jens Peder Skov, Inger Tegllund-Jensen, Ruth Toft.

De frivillige medarbejdere har atter i år lagt en engageret arbejdsindsats på Dansk Skolemuseum og har en stor andel i, at det har været muligt at gennemføre museets aktiviteter i 2000. Der afholdtes i løbet af året månedlige orienteringsmøder for museets frivillige medarbejdere. Lørdag d. 9.9.2000 foretog museets personale en faglig udflugt til Odsherred, hvorunder bla. Vallekilde højskole besøgte.

Museets bestyrelse:

Formand Jørgen Jensen, udpeget af Lærerstandens Brandforsikring; næstformand Anni Herfort Andersen, udpeget af Danmarks Lærerforening; tidl.undervisningsdirektør Holger Knudsen, udpeget af Undervisningsministeren; formand Gorm Leschly, Gymnasieskolernes Lærerforening, udpeget af den Rådgivende Komité for Dansk Skolemuseum; direktør Birgitte Possing, udpeget af Rigsantikvaren; professor, dr.pæd. Vagn Skovgaard-Petersen, udpeget af Selskabet for Dansk Skolehistorie; prorektor Nils Holdgaard Sørensen, udpeget af Danmarks Pædagogiske Bibliotek.

Keld Grinder-Hansen. f. 1959. Cand.mag. i
Historie og Etnologi. Ph.d. 1996. Leder af Dansk
Skolemuseum fra 1997.